

**Soortgericht onderzoek
Thuishaven Fase 2 & 3
te Stellendam**

**Opdrachtgever
DLN Multivastgoed B.V.
te Naaldwijk**

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
e-mail info@aquaterranova.nl
www.aquaterranova.nl

**Soortgericht onderzoek
Thuishaven Fase 2 & 3
te Stellendam**

**Opdrachtgever
DLN Multivastgoed B.V.
te Naaldwijk**

Datum: 12 november 2019
Rapportnr: 217217/AQT303FF/EvD
Status: Definitieve rapportage

COLOFON

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : **Soortgericht onderzoek Thuishaven fase 2 & 3
te Stellendam**

Opdrachtgever : **DLN Multivastgoed B.V.**
Contactpersoon : dhr. E. van Doren

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
e-mail info@aquaterranova.nl
www.aquaterranova.nl

Projectteam

Projectmanager : mw. Ir. E. van Doorn
Contactpersoon : mw. Ir. E. van Doorns
Auteur : mw. Ir. E. van Doorn
Veldwerk : mw. L.J. van der Steeg BSc
: mw. Ir. E. van Doorn
: dhr. K. Vink
Kwaliteitsborger : mw. L.J. Van der Steeg BSc

Projectnummer : **217217**

Aqua-Terra Nova BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Goedkeuring auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
12 november 2019	Definitief		

© 2019 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling.....	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording	5
2	WERKWIJZE	6
2.1	Inleiding.....	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.4	Methode vleermuisonderzoek en periodisering	6
2.4.1	Verantwoording onderzoeksopzet.....	7
2.4.2	Onderzoeksstrategie op locatie	7
2.5	Effectbeoordeling en toetsing	7
3	PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN	9
3.1	Bestaande situatie	9
3.2	Beoogde situatie en activiteiten	10
4	RESULTATEN VLEERMUISONDERZOEK	12
4.1	Vleermuizen in het plangebied	12
4.1.1	Zomerverblijfplaatsen	12
4.1.2	Kraamverblijfplaatsen	13
4.1.3	Paarverblijfplaatsen	13
4.1.4	Winterverblijfplaatsen	14
4.1.5	Foerageergebied en vliegroutes	14
4.1.6	Overige waarnemingen in de omgeving.....	15
5	CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN.....	16
5.1	Functionaliteit plangebied	16
5.2	Effectenbeoordeling	17
5.3	Ontheffingaanvraag ruige dwergvleermuis	17
5.4	Maatregelen gewone dwergvleermuis.....	17
5.5	Maatregelen torenvalken	18
5.6	Zorgplicht.....	18
6	BRONVERMELDING	19
BIJLAGE 1	WAARNEMINGEN SOORTGERICHTONDERZOEK.....	20
BIJLAGE 2	OVERZICHT WAARNEMINGEN	25

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van DLN Multivastgoed B.V. heeft Aqua-Terra Nova BV voor de geplande sloop- en herontwikkelingswerkzaamheden in het plangebied Thuishaven Fase 2 & 3 te Stellendam soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen en de functie van het plangebied voor vleermuizen.

Uit de op 1 oktober 2018 uitgevoerde Eco-effectscan welke is uitgevoerd door Aqua-Terra Nova BV (kenmerk: 217217/AQT302FF/RaS d.d. 18 oktober 2018) is gebleken dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het leegstaande kantoorpand aan de Langeweg (voor ontwikkeling van Fase 3) niet uitgesloten kon worden en aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Onderstaand onderzoek is uitgevoerd om de aan- dan wel afwezigheid van vaste verblijfplaatsen en (essentiële) leefgebieden van vleermuizen vast te stellen.

1.2 Doelstelling

Het ecologisch onderzoek heeft als doel om vast te stellen:

1. Of er vaste verblijfplaatsen of (essentieel) leefgebied van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn;
2. Wat de functionaliteit van het plangebied is voor aanwezige beschermde soorten;
3. Welke effect het project heeft op de functionele leefomgeving van de aanwezige beschermde soorten.

Vervolgens wordt aangegeven of mogelijke negatieve effecten van het project te vermijden, mitigeren, en/of te compenseren zijn en welke vervolgpcedure benodigd is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding worden de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek beschreven. Hierna volgt hoofdstuk 2 met de werkwijze en hoofdstuk 3 met een beschrijving van de projectlocatie en voorgenomen werkzaamheden. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de inventarisaties aan de orde. Vervolgens worden in hoofdstuk 5 de conclusies gegeven en worden de effecten van de voorgenomen werkzaamheden bepaald. Ook worden de te nemen vervolgstappen besproken. Tot slot volgen de bronvermeldingen en de bijlagen met o.a. inventarisatiegegevens.

1.4 Verantwoording

Ecologisch medewerkers van Aqua-Terra Nova BV hebben ruime veldervaring in onderzoek naar beschermde soorten en hebben daartoe gerichte cursussen gevolgd.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 WERKWIJZE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming¹ zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen. Hierbij zijn beschermde soorten ingedeeld in drie regimes (respectievelijk art. 3.1, 3.5 en 3.10). Artikel 3.1-3.4 betreffen regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in de Europese Unie. Artikel 3.5-3.9 betreffen regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen. Artikel 3.10-3.11 betreffen regels ter bescherming van niet onder art. 3.5 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage² bij de wet.

Alle in de Wet natuurbescherming genoemde soorten zijn strikt beschermd. De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren.

2.4 Methode vleermuisonderzoek en periodisering

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol³ en de Kennisdocumenten voor vleermuizen⁴⁻¹⁰. In het Vleermuisprotocol en de Kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door twee ervaren ecologen met batdetector (type: Pettersson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur (type: Ediol) en het programma Batsound.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van boven de 10°C, zonder harde wind of regen. In totaal zijn vijf locatiebezoeken uitgevoerd, drie in het voorjaar, in de periode van 15 april t/m 15 juli, en twee in het najaar, in de periode van 15 augustus t/m 30 september. In tabel 2.1 zijn de data en de weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven.

Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn daar waar noodzakelijk geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Tabel 2.1. Data en weersomstandigheden uitgevoerde veldinventarisaties.

Datum	Tijd	Focus	Weer	Onderzoekers
16-4-'19	04:42 - 06:51 uur <i>Zon op 06:42 uur</i>	Zomerverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	9°C, onbewolkt, 2 Bft ZO, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
15-5-'19	21:20 - 23:30 uur <i>Zon onder 21:29 uur</i>	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	13°C, ½ bewolkt, 3 Bft NO, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
17-6-'19	22:04 - 00:22 <i>Zon onder 22:05 uur</i>	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	21°C, onbewolkt, 1 Bft NW, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
22-8-'19	22:54 - 01:07 uur <i>Zon onder 20:51 uur</i>	Paar- en winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	14°C onbewolkt 1 Bft ZW, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
13-9-'19	21:04 - 23:04 uur <i>Zon onder 20:01 uur</i>	Paar- en winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	14°C, onbewolkt, 1 Bft NW, droog	E. van Doorn K. Vink

2.4.1 Verantwoording onderzoeksofzet

In de Eco-effectscan (217217/AQT302FF/RaS d.d. 18 oktober 2018) is geconcludeerd dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten in het kantoorpand niet uitgesloten kon worden. De onderzoeksplanning is gebaseerd op de mogelijke aanwezigheid van laatvlieger, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Tijdens het uitvoeren van het onderzoek zijn er geen waarnemingen van andere vleermuissoorten gedaan die geleid hebben tot een verandering van de onderzoeksplanning en opzet.

Er zijn drie veldbezoeken uitgevoerd in het voorjaar. De weersomstandigheden waren conform het Vleermuisprotocol voor deze soorten. Het eerste veldbezoek in de ochtend uitgevoerd om potentiële zomerverblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuizen in het kantoorgebouw te inventariseren. Daarna zijn twee avondbezoeken uitgevoerd in de kraamperiode van de gewone-, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Dit zijn beide avondbezoeken geweest conform de eisen van het Vleermuisprotocol ten aanzien van de inventarisatie van kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Voor gewone en ruige dwergvleermuis is geen eis gesteld ten aanzien van verplichte avond of ochtend rondes. Tussen de eerste twee bezoeken zit 29 dagen conform de minimumeisen van 20 dagen tussen veldbezoeken naar zomerverblijfplaatsen. Tussen het tweede en derde bezoek zitten 33 dagen conform de eisen ten aanzien van onderzoek naar kraamverblijfplaatsen voor alle bovengenoemde soorten.

Tijdens het najaarsonderzoek zijn twee veldbezoeken uitgevoerd met 22 dagen tussen de bezoeken conform het Vleermuisprotocol. De weersomstandigheden waren warm voor de tijd van het jaar met weinig wind. Op alle punten is voldaan aan het Vleermuisprotocol 2017.

2.4.2 Onderzoeksstrategie op locatie

Tijdens het voorjaarsonderzoek is bij het ochtendbezoek gestart bij het kantoorpand om de activiteit in het plangebied in kaart te brengen. Vervolgens is de omgeving onderzocht op foerageergebieden en/of vliegroutes van vleermuizen. Ongeveer anderhalf uur tot een half uur voor zonsondergang is bij overstaande hoeken gepost om op zwermende, aantikkende en invliegende vleermuizen te controleren. Bij de avondbezoeken in het voorjaar is wederom bij de overstaande hoeken van het kantoorpand gepost tot een uur na zonsondergang om op uitvliegende dieren te controleren. Na het posten, is de omgeving van het plangebied lopend doorzocht om de activiteit van vleermuizen in en rondom het plangebied in kaart te brengen. Tijdens alle bezoeken is een ronde in de omgeving gemaakt om de activiteit van vleermuizen in een straal van minimaal 200 meter rond het plangebied (vliegroutes, foerageergebied en andere verblijfplaatsen) in kaart te brengen. Tijdens het najaarsonderzoek is gelet op baltsterritoria en verblijfplaatsen door te kijken naar territoriale vleermuizen die in vaste patronen rondvliegen en baltsen. Ook is wederom de omgeving onderzocht om overige baltsterritoria en verblijfplaatsen in kaart te brengen, zodat eventuele te nemen mitigerende maatregelen de bestaande verblijfplaatsen in de omgeving niet in de weg zitten.

2.5 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen werkzaamheden beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2. Toetsingskader per beschermingscategorie.

Categorie	Beschermingskader	Toetsingskader
Artikel 3.1-3.4 & Artikel 3.5-3.9 (Vogelrichtlijn & Habitatrichtlijn)	Strikt beschermd, altijd ontheffingsplicht	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op beschermde soorten niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Artikel 3.10-3.11 (Nationaal beschermde soorten)	Strikt beschermd, maar per provincie vrijstelling van ontheffingsplicht voor een aantal soorten	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Artikel 1.11 (Alle planten en dieren)	Zorgplicht	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE WERKZAAMHEDEN

Het plangebied is gelegen aan de Langeweg te Stellendam, in de gemeente Goeree-Overflakkee in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied betreft twee planfasen, fase 2 is een grasveld/weiland en fase 3 een kantoorpand met parkeerplaatsen. Zie figuur 3.1 voor de ligging en de begrenzing van het plangebied.

Figuur 3.1. Ligging en begrenzing van het plangebied Thuishaven fase 2 & 3 te Stellendam (rood omkaderd).

3.1 Bestaande situatie

Het plangebied betreft twee fases (fase 2 en 3) onderdeel van het project Thuishaven te Stellendam.

Fase 2 betreft een weiland met een oppervlakte van circa 4.300 m². Langs de noordwest- en zuidwestzijde van het weiland ligt een ondiepe greppel (sloot) waar geen water in staat. Langs de gehele zuidwestzijde in de greppel is riet aanwezig. Langs de weg staan een aantal jonge gewone essen. Het weiland bestaat uit 20 cm hoog gras met paardenbloem, witte- en rode klaver, brede weegbree en distel.

Fase 3 betreft een kantoorpand en parkeerterrein met een oppervlakte van circa 6.500 m². Het pand bestaat uit twee verdiepingen met een gebogen bitumen dak. De muren zijn voor de helft van baksteen met spouwmuur en open stootvoegen en voor de andere helft van ramen. Er zijn zonneschermen aanwezig op zowel de eerste als tweede verdieping. De delen van het gebouw die uit baksteen bestaan, hebben een plat dak met daaromheen een ijzeren daktrim. Voor de entree aan de noordoostzijde is een klein stukje groen ingericht met een aantal bomen en gecultiveerde planten zoals plantaan, buxus, echte lavendel en vrouwenmantel. Voor de entree aan de zuidwestzijde is tevens een stukje groen met een aantal bomen en gecultiveerde planten zoals de Japanse notenboom en salvia.

Langs de noordoost- en zuidoostzijde van het pand liggen 80 parkeerplaatsen met een aantal stukjes groen met daarin heesters en tulpenbomen. Rondom het pand is een grasveld aanwezig met daarin distel en paardenbloem en twee eiken. Langs de noordoostzijde van het terrein, langs de kant van de Langeweg, staat een strook met heesters. In de westelijke hoek van het terrein is

een moestuin aanwezig. Langs de noordwestzijde van het terrein loopt een ondiepe greppel (sloot) zonder water die uitmondt op een vijver waar water in staat die volledig is begroeid met riet.

Ten noorden en oosten van het plangebied liggen woonwijken. Ten westen staat een kantoorpand en een akker en boerderij. Aan het zuiden grenst het plangebied aan een "landgoed" en bos. Zie voor een impressie van het plangebied de afbeeldingen in figuur 3.2.

Figuur 3.2. Impressie van het plangebied. Linksboven: weiland (fase 2) met de bomen die langs de straat staan. Rechtsboven: weiland fase 2. Linksmidden: "voorzijde entree" aan de noordoostkant van het kantoorpand (fase 3). Rechts midden: "achterzijde entree" aan de zuidwestkant van het kantoorpand. Linksonder: vijver met riet aan de noordwestzijde van het terrein. Rechtsonder: parkeervakken aan de noordzijde van het terrein.

3.2 Beoogde situatie en activiteiten

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

In het plangebied worden woningen gerealiseerd. Op het terrein van fase 2 worden 17 woningen gebouwd en op het terrein van fase 3 worden 18 woningen gerealiseerd. Fase 1 is reeds vergund en hier wordt reeds gebouwd. De woonwijk zal opgebouwd zijn uit rijtjeswoningen en een aantal drie-onder-een-kapwoningen en twee-onder-een-kapwoningen. Om de woningen te realiseren wordt het kantoren pand gesloopt en de beplanting weggehaald. Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet natuurbescherming.

Figuur 3.3. Realisatie nieuwbouwwijk Thuishaven met fase 1 (reeds vergund en in aanbouw), fase 2 en fase 3.

4 RESULTATEN VLEERMUISONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van het vleermuisonderzoek nader toegelicht en er wordt aangegeven waar in of nabij het plangebied vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes aanwezig zijn. Voor achterliggende waarnemingen per bezoek wordt verwezen naar bijlage 2 en 3.

4.1 Vleermuizen in het plangebied

Onderstaand de waarnemingen tijdens het vleermuisonderzoek in 2019. Tijdens het onderzoek is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) in en in de omgeving van het plangebied waargenomen. Andere vleermuissoorten zijn binnen het plangebied niet waargenomen.

4.1.1 Zomerverblijfplaatsen

Tijdens het voorjaar betrekken vleermuizen een zomerverblijfplaats. Zomerverblijfplaatsen zijn doorgaans van april tot half augustus in gebruik door solitaire mannetjes of kleine groepjes mannetjes. Bij een avondbezoek wordt gelet op het uitvliegen van vleermuizen uit hun verblijfplaats. Bij een ochtendbezoek wordt gelet op het zwermen, aantikken of invliegen van vleermuizen voordat deze hun verblijfplaats ingaan.

Tijdens het voorjaarsonderzoek is op 15 mei een roepende ruige dwergvleermuis langs het kantoorpand vliegend waargenomen. Dit individu vloog langs de zuidoostzijde van het kantoorpand en boven de uitbouw aan de zuidkant van het pand. Daarbij werden alle langsvliegende gewone dwergvleermuizen nagejaagd. Tijdens het veldbezoek op 17 juni is lange tijd gepost langs deze zuidoostwand en een uitvliegende ruige dwergvleermuis waargenomen. Dit individu vertoonde tijdens daarna hetzelfde gedrag als tijdens het bezoek op 15 mei. Gewone dwergvleermuizen werden uit het territorium verdreven door achter deze langsvliegende individuen aan te vliegen. Op basis van deze waarneming wordt er vanuit gegaan dat het om een en hetzelfde individu gaat.

Figuur 4.1. Overzicht van de waarnemingen in het voorjaar in en rond het plangebied

Figuur 4.2. Locatie van de aangetroffen zomerverblijfplaats

4.1.2 Kraamverblijfplaatsen

In het voorjaar en de zomer bezetten vleermuisvrouwtjes hun kraamverblijfplaats. De vrouwtjes maken in de kraamperiode gebruik van een netwerk aan kraamverblijfplaatsen. Ze keren jaarlijks terug naar hetzelfde gebied. Binnen dit netwerk kunnen ze regelmatig van verblijfplaats wisselen. Zeer geschikte verblijfplaatsen zijn de hele kraamperiode in gebruik. Kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen bestaan gemiddeld uit 20 tot 120 individuen.

Er zijn tijdens het voorjaarsonderzoek geen waarnemingen gedaan die wijzen op de aanwezigheid van een grote groep vleermuizen in het kantoorpand. De aanwezigheid van een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en laatvlieger is uit te sluiten. Daarnaast zijn er geen waarnemingen in de omgeving gedaan die wijzen op een nabijgelegen kraamverblijfplaats van deze soorten. Een opvallende waarneming in de omgeving van het plangebied was de hoge aanwezigheidsgraad van ruige dwergvleermuizen tijdens het voorjaarsonderzoek. Dit zou kunnen wijzen op de aanwezigheid van een kraamkolonie van ruige dwergvleermuisvrouwtjes in de omgeving van Stellendam. In de dorpskern van Stellendam werden tijdens het veldbezoek van 17 juni 2019 op meerdere plaatsen koppeltjes ruige dwergvleermuizen waargenomen, waarbij veel sociale interactie was, door roepen en achter elkaar aanvliegen. Deze waarnemingen staan geheel los van de activiteit in en rond het plangebied, maar zijn de moeite waard om te melden.

4.1.3 Paarverblijfplaatsen

Mannelijke gewone dwergvleermuizen vliegen in het najaar baltsend (roepend) rond in hun territorium om vrouwelijke vleermuizen te lokken en andere geslachtsrijpe mannen duidelijk te maken dat dit hun territorium is. Ruige dwergvleermuizen doen ook aan dit baltsgedrag, maar deze soort doet dit vaker vanuit de paarverblijfplaats. Als de mannetjes een vrouwtje gelokt hebben, vindt paring plaats in de paarverblijfplaats van het mannetje. De gewone dwergvleermuis heeft een sterke voorkeur voor paarverblijfplaatsen in gebouwen, maar wordt een enkele keer in een boom aangetroffen. Ruige dwergvleermuis komen vaker voor in boomholtes, achter loshangend schors, maar ook net zo vaak in bebouwing. De mannetjes van beide soorten betrekken in de periode augustus t/m eind september een paarterritorium.

Tijdens het najaarsonderzoek is een territoriale ruige dwergvleermuis in het plangebied waargenomen. Deze is tijdens het eerste bezoek in het najaar op 22 augustus 2019 roepend vanuit zijn verblijfplaats waargenomen. Later op de avond vloog deze vleermuis uit om na een korte ronde roepend langs de zuidoostgevel te vliegen en door de nieuwbouw ten zuidwesten van het plangebied rond te vliegen. Met behulp van een zaklamp is in de tussentijd nagegaan waar de vleermuis precies zit. Er zijn mestsporen van de vleermuis gevonden onder de regenwaterafvoer. Er zijn geen sporen op andere plaatsen langs het gebouw gevonden. Hierbij kan aangenomen worden dat de op figuur aangegeven plaats de verblijfplaats is van deze ruige dwergvleermuis. Tijdens het tweede bezoek in het najaar op 13 september 2019 is deze baltsende ruige dwergvleermuis niet meer waargenomen. Aangenomen wordt dat de baltsende ruige dwergvleermuis hetzelfde individu betreft dat tijdens het voorjaarsonderzoek reeds is waargenomen, omdat het gedrag van de vleermuis identiek was als tijdens het voorjaar.

Tijdens het laatste veldbezoek op 13 september 2019 is een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied. Deze vloog tussen de woningen aan de Langeweg 56 en 58 ten noordoosten van het plangebied door over de Langeweg het plangebied in. Hierbij maakte het individu al baltsend een aantal rondjes boven het grasveld aan de noordoostkant van het

plangebied om vervolgens weer terug, tussen de woningen door, te vliegen. Dit individu had geen verdere binding met het plangebied of het kantoorpand.

De veldbezoeken tijdens de najaarsperiode leverde tevens waarnemingen op van laatvlieger en rosse vleermuis. Deze vlogen hoog over Stellendam in de richting van het Stellobos en hadden geen binding met het plangebied.

Figuur 4.3. Overzicht van de waarnemingen in het najaar in en rond het plangebied

4.1.4 Winterverblijfplaatsen

Winterverblijfplaatsen worden als rustplek (winterslaapplek) gebruikt van september tot en met april. Winterverblijfplaatsen bevinden zich in de regel op vorstvrije plaatsen. De ruige dwergvleermuis overwintert solitair of in kleine groepjes in zowel bebouwing als boomholtes of vleermuiskasten.

De aangetroffen zomer- en paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis in het plangebied bevindt zich naast een regenwaterafvoer langs de zuidoostgevel. Naast de afvoer is een ruimte die toegang biedt tot de spouwmuur. Het kantoorpand is op het moment niet in gebruik en onverwarmd. De ligging van het pand is vrij van overige bebouwing waardoor het bloot staat aan de elementen. Tijdens vorstperiodes zullen de muren van het pand logischerwijs niet vorstvrij blijven wanneer de temperaturen onder 0°C komen. Daarnaast is duidelijk waargenomen dat de ruige dwergvleermuis in het late deel van de zomer en het vroege deel van het najaar aanwezig is. Tijdens het laatste bezoek was hij reeds verdwenen. Redelijkerwijs kan uitgesloten worden dat de aanwezige zomer- en paarverblijfplaats wordt gebruikt als winterverblijfplaats door een solitaire ruige dwergvleermuis of gewone dwergvleermuis.

4.1.5 Foerageergebied en vliegroutes

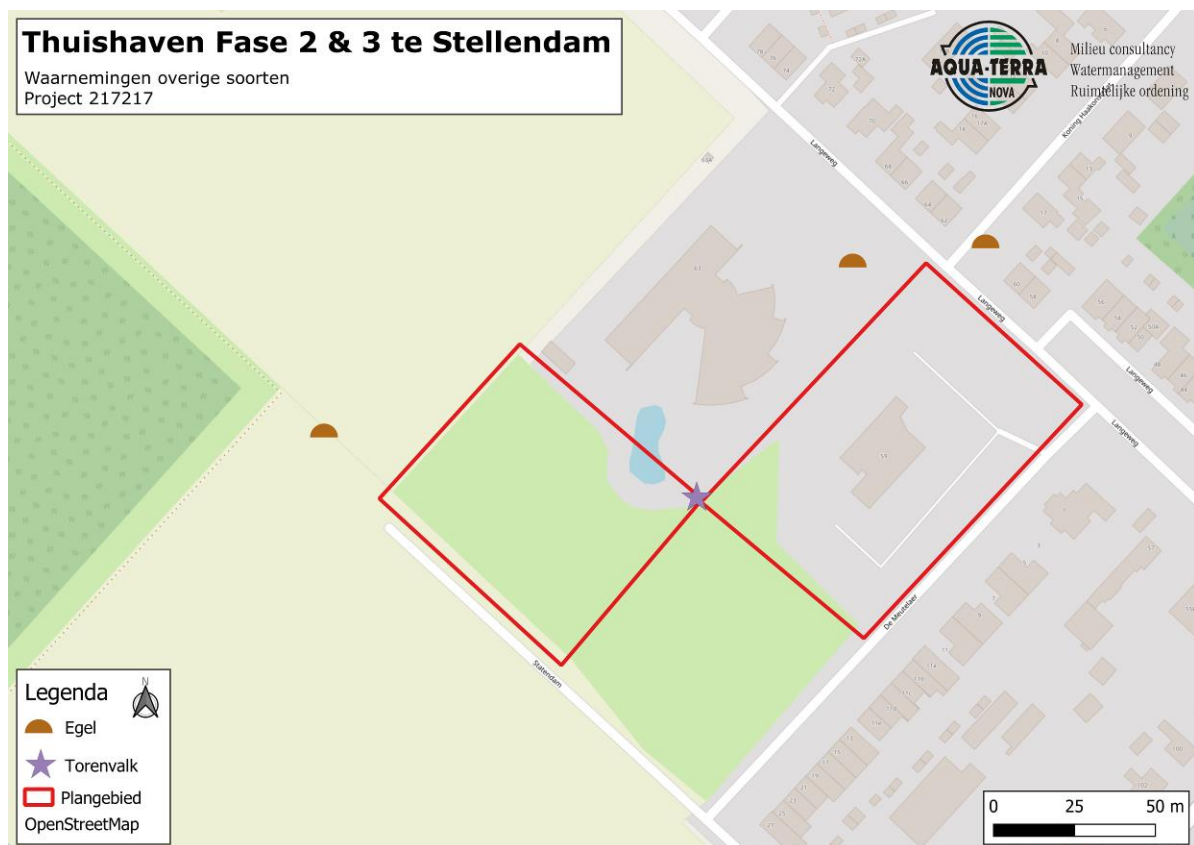
De meeste vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis, maken gebruik van lijnvormige structuren als vliegroute. Ze vliegen hierbij in de luwte van lijnvormige structuren zoals allerlei soorten watergangen, hagen en houtwallen, maar ook bebouwing. De gewone dwergvleermuis gebruikt vaste vliegroutes om zijn foerageergebieden te bereiken, terwijl de ruige dwergvleermuis geen vaste routes volgt om zijn foerageergebieden te bereiken^{4,8,11}. Men spreekt van een vaste vliegroute als vleermuizen structureel langs bepaalde elementen in het landschap vliegen.

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied geen vaste vliegroutes of essentieel foerageergebied ontdekt. Buiten het plangebied zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen op de begraafplaats waargenomen. Deze ligt ten noordoosten van het plangebied. Tevens zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen langs de bomen van de Voorstraat. Ten westen van de dorpskern Stellendam ligt een groot bos, het Stallebos. Dit bos is niet intensief onderzocht, maar zal een belangrijke foerageerfunctie hebben voor vleermuizen. Er zijn geen indicaties dat er vaste vliegroutes van vleermuizen richting het bos lopen langs of over het plangebied.

4.1.6 Overige waarnemingen in de omgeving

Er zijn naast de vastgestelde beschermde elementen van vleermuizen verschillende waarnemingen gedaan van andere diersoorten. Een torenvalkpaartje bezet de valkenkast direct naast het plangebied. Het is onduidelijk of er een broedsucces is geweest in 2019, omdat de aanbouw van fase 1 reeds van start was gegaan. Hierdoor is door de hei-activiteiten voor het bouwen van de woningen in fase 1 mogelijk teveel verstoring geweest, waardoor het paartje torenvalken mogelijk niet succesvol gebroed heeft.

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende egels waargenomen. Deze dieren kunnen zich onder bosschages ophouden in een nest en foerageren binnen het plangebied. Het is niet uit te sluiten dat een egel het plangebied betreedt.

Figuur 4.4. Overzicht van de overige waarnemingen in en rond het plangebied

5 CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN

In dit hoofdstuk is beschreven wat de wettelijke consequenties zijn die voortvloeien uit de aanwezigheid van vleermuizen, torenvalk en egel zoals beschreven in hoofdstuk 4. Onderstaand wordt de functionaliteit van het plangebied en de effecten van de voorgenomen werkzaamheden uiteengezet.

5.1 Functionaliteit plangebied

Op basis van het onderzoek kan het volgende geconcludeerd worden:

- Er bevindt zich een verblijfplaats van een ruige dwergvleermuis in de spouwmuur van het kantoorpand, zie figuur 5.1. Deze dient als zomerverblijfplaats en als paarverblijfplaats voor dit individu;
- Er zijn geen vaste vliegroutes of essentieel foerageergebied van vleermuizen aanwezig in het plangebied.

Figuur 5.1 Aangetroffen beschermde elementen van vleermuizen (inclusief waarnemingen overige soorten).

Nabij het plangebied zijn de volgende functies aangetroffen van vleermuizen en andere diersoorten die nadelen kunnen ondervinden van het project:

- Direct naast het plangebied zijn vier baltsterritoria van gewone dwergvleermuis geïdentificeerd.
- Een torenvalkkast direct naast het plangebied was, tijdens het broedseizoen in 2019, bezet door een torenvalkpaar.
- Rond het plangebied zijn egels waargenomen, het is niet uit te sluiten dat deze zich ophouden binnen het plangebied.

5.2 Effectenbeoordeling

De voorgenomen sloop van het kantoorpand en de geplande woningbouw op deze locatie heeft het volgende effect op de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen en overige soorten:

Vleermuizen

De volgende invloeden zijn te verwachten op de vaste verblijfplaats van ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis:

- De verblijfplaats van één ruige dwergvleermuis zal vernietigd worden door de sloop van het kantoorpand;
- De vier geïdentificeerde baltsterritoria van gewone dwergvleermuis rond het plangebied kunnen hinder ondervinden van de bouwwerkzaamheden binnen het plangebied:
 - Door de uitstraling van bouwverlichting in de paarperiode;
 - Door het heien in de paarperiode.

Torenvalk

Op de hoek van het plangebied en het terrein met het naastgelegen assurantiekantoor staat een torenvalkenkast op een paal. Deze kast was in 2019 bezet, maar het is onduidelijk of er een broedsucces was. Door de bouwactiviteiten, zoals heien, verkeersbewegingen en bouwverlichting, kunnen broedsels verstoord worden tijdens de broedperiode van de torenvalk. Deze loopt globaal van april tot en met juli.

Egel

In de omgeving zijn op verschillende locaties egels waargenomen. Het is niet uit te sluiten dat een egel zich ophoudt in struiken en bosschages binnen het plangebied, rond het kantoorpand. Bij het verwijderen van het groen rond het kantoorpand kan een egel, die in het groen verblijft, verstoord, verwond of gedood worden.

5.3 Ontheffingaanvraag ruige dwergvleermuis

De aanwezige verblijfplaats van ruige dwergvleermuis is jaarrond strikt beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn, bijlage IV en de conventie van Bern, bijlage II^{1,2}. Voordat het kantoorpand gesloopt kan worden en daarbij de aanwezige zomer- en paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis verstoord en vernietigd wordt, dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

Voor het verkrijgen van deze ontheffing is het noodzakelijk om een activiteitenplan of plan van aanpak aangaande de omgang met de ruige dwergvleermuis. het activiteitenplan moet de volgende onderdelen omvatten:

- Onderhavig rapport moet bijgevoegd worden;
- De ecologische quickscan moet bijgevoegd worden;
- De locatie van het plangebied en de uit te voeren werkzaamheden dienen beschreven te worden, inclusief planning;
- Er moet aangetoond worden dat de verstoring van ruige dwergvleermuis tot een minimum wordt beperkt;
- Er moet aangetoond worden dat er alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden, zowel tijdens als na de werkzaamheden;
- Er moet aangetoond worden dat de Gunstige Staat van Instandhouding van de ruige dwergvleermuis niet in het geding komt;
- Er moet beschreven worden dat er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang voor het uitvoeren van de werkzaamheden;
- Er moet een alternatievenafweging zijn gemaakt en aangetoond worden dat er geen andere bevredigende oplossing is voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Tot slot wordt door het bevoegd gezag geëist dat de werkzaamheden uitgevoerd worden conform een door een ecooloog opgesteld ecologisch werkprotocol, om een zorgvuldige omgang met beschermde soorten te waarborgen.

5.4 Maatregelen gewone dwergvleermuis

Daarnaast wordt geadviseerd om de volgende maatregelen toe te passen, zodat het aanvragen van een ontheffing voor gewone dwergvleermuis niet noodzakelijk is:

- Zorg tijdens de bouwfase ervoor te zorgen dat lichtverstoring naar de omgeving geminimaliseerd wordt, voornamelijk tijdens de paarperiode. Deze loopt globaal van 15

augustus tot 15 oktober. Hierdoor wordt de lichthinder voor baltsterritoria van de gewone dwergvleermuizen in de omgeving geminimaliseerd;

- Zorg in de bouwplanning dat het heien van de fundering van de woningen voor of na de paarperiode uitgevoerd wordt. Hierdoor wordt de overlast voor deze individuen geminimaliseerd.

Door het nemen van deze maatregelen wordt de verstoring van individuen van de gewone dwergvleermuis in de omgeving voorkomen en hoeft geen ontheffing met betrekking tot de gewone dwergvleermuis aangevraagd te worden.

5.5 Maatregelen torenvalken

De torenvalk is beschermd conform artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming en de Europese Vogelrichtlijn. In artikel 3.1 lid 4 staat beschreven dat het verboden is vogels opzettelijk te verstoren. Daarnaast is de nestplaats van de torenvalk (categorie 5) jaarrond beschermd als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen. Het verstoren van broedende vogels is sowieso een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Het is niet uit te sluiten dat er gebouwd gaat worden tijdens het broedseizoen van de torenvalk. Aanbevolen wordt om een extra torenvalkenkast te plaatsen in de omgeving van het plangebied maar buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Hierdoor wordt een extra broedplaats binnen het territorium van dit torenvalkenpaar gecreëerd. Dit kan in overleg op het terrein van de boer ten westen van het plangebied of op het naastgelegen terrein van het assurantiekantoor. Hierdoor is er voor het torenvalkpaar een uitwijkmogelijkheid om te broeden op een andere locatie nabij het plangebied zonder dat er verstoring tijdens het broedseizoen optreedt.

5.6 Zorgplicht

Tevens dient, in het kader van de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming), rekening gehouden te worden met de volgende punten:

- Wanneer gewerkt wordt in de periode van maart t/m juli, dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedende vogels. De meeste vogels broeden in genoemde periode, echter vogels welke buiten deze periode broeden, zijn ook te allen tijde beschermd. Broedende vogels (en hun nesten) mogen niet verstoord of verwijderd worden. Het te rooien groen dient buiten het broedseizoen plaats te vinden. Wanneer dit niet mogelijk is en er in het broedseizoen gerooid moet worden, dient voorafgaand een broedvogelcontrole door een ecooloog uitgevoerd te worden. Aan de hand van deze controle wordt door de ecooloog bepaald welke werkzaamheden wel of niet opgestart kunnen worden of welke maatregelen getroffen dienen te worden;
- Wanneer in de actieve periode van vleermuizen wordt gewerkt, welke grofweg duurt van maart t/m oktober, dient rekening gehouden te worden met het werken met kunstmatige verlichting. Wanneer in de nacht gewerkt wordt, dient uitstraling naar omliggende bebouwing, watergangen of groen voorkomen te worden om overvliegende en foeragerende vleermuizen niet te verstoren;
- In het kader van de zorgplicht moeten alle dieren, waaronder de licht beschermde soorten (die vrijstelling van ontheffing genieten) en de niet beschermde soorten, voldoende ruimte krijgen om te vluchten of om zich te verplaatsen tijdens de werkzaamheden.
 - In het najaar en de winterperiode moet er extra zorg en aandacht besteed worden aan de aanwezigheid van egelnesten en/of overwinterende egels, welke zich kunnen ophouden in het groen in het plangebied.
 - Bij het dempen van de wadi ten westen van het kantoorpand dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van amfibieën.

6 BRONVERMELDING

1. Ministerie van Economische zaken. *Wet natuurbescherming*. (2016).
2. Hunink, S. Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming.
3. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging. *Vleermuisprotocol 2017*. (2017).
4. BIJ12 | werkt voor Provincies. *Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0*. (2017).
5. Rijksdienst voor ondernemend Nederland. *Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis versie 2.0*. (2014).
6. BIJ12 | werkt voor Provincies. *Kennisdocument Rosse vleermuis*. (2017).
7. BIJ12 | werkt voor Provincies. *Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis, versie 1.0*. (2017).
8. BIJ12 | werkt voor Provincies. *Kennisdocument Watervleermuis*. (2017).
9. Rijksdienst voor ondernemend Nederland. *Soortenstandaard Watervleermuis, versie 2.0*. (2014).
10. Rijksdienst voor ondernemend Nederland. *Soortenstandaard Rosse vleermuis, versie 2.0*. (2014).
11. BIJ12 | werkt voor Provincies. *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0*. (2017).

BIJLAGE 1 WAARNEMINGEN SOORTGERICHTONDERZOEK

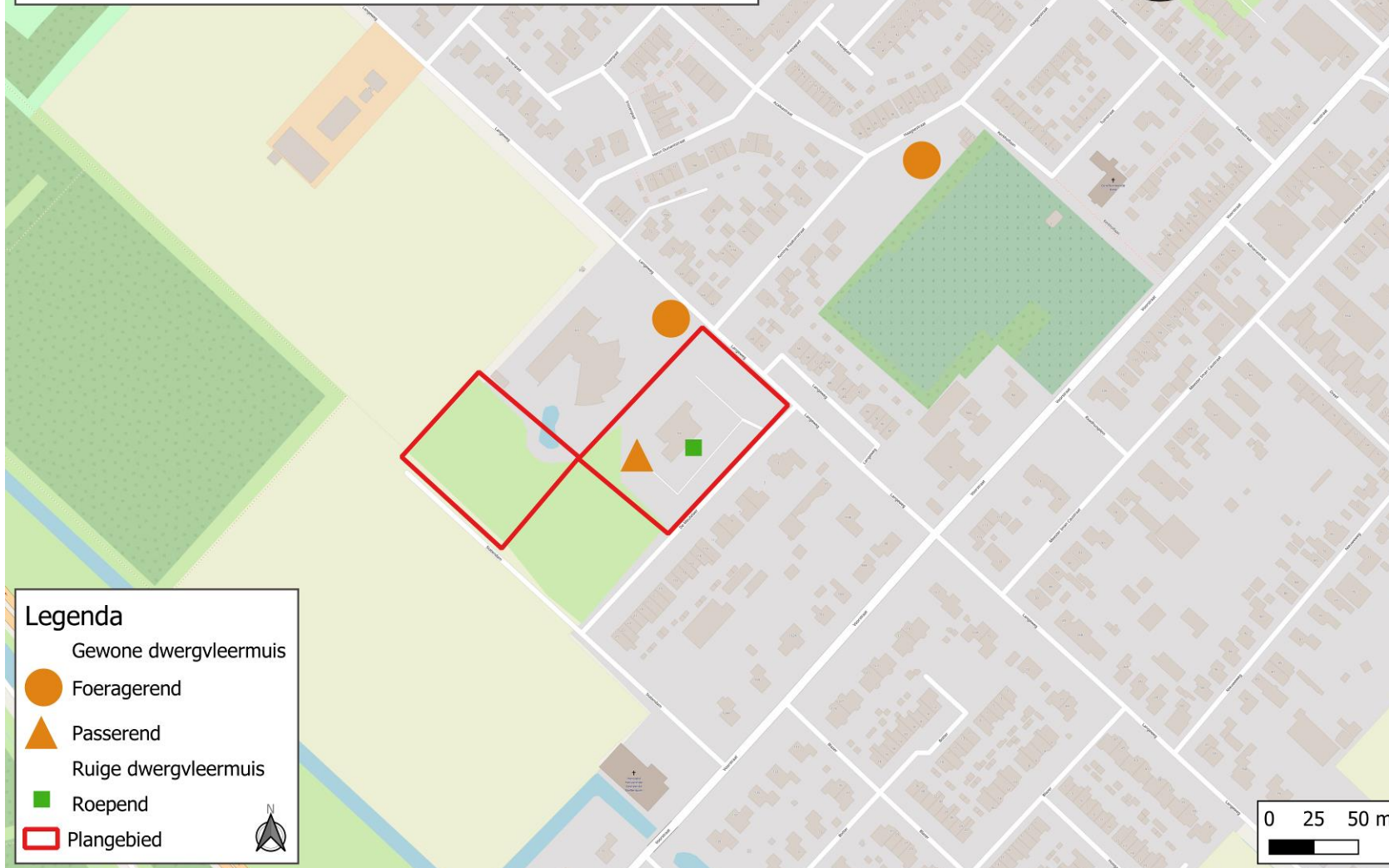

Thuishaven Fase 2 en 3 te Stellendam

Waarnemingen 15 mei 2019
Project 217217

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

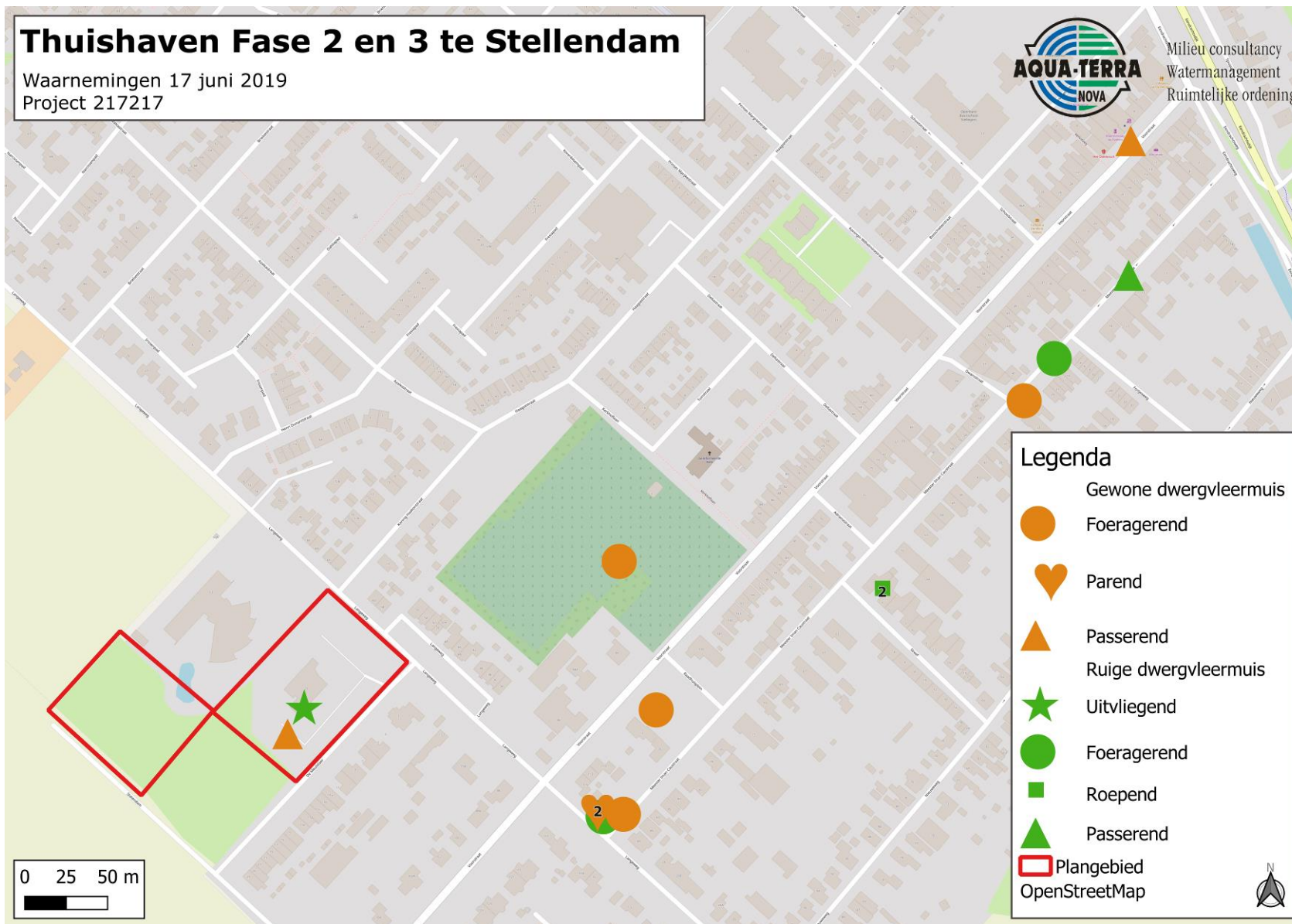

Thuishaven Fase 2 en 3 te Stellendam

Waarnemingen 17 juni 2019
Project 217217

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Thuishaven Fase 2 en 3 te Stellendam

Waarnemingen 22 augustus 2019
Project 217217

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Legenda

- Gewone dwergvleermuis
- Foeragerend
- ▲ Passerend
- Baltzend in vlucht
- Ruige dwergvleermuis
- Foeragerend
- Roepend
- ⊕ Baltzend vanuit verblijf
- Baltzend in vlucht
- ▲ Passerend
- Rosse vleermuis
- ▲ Overvliegend
- Plangebied
- OpenStreetMap

0 25 50 m

Thuishaven Fase 2 en 3 te Stellendam

Waarnemingen 13 september 2019
Project 217217

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Legenda

- Gewone dwergvleermuis
- Baltsend in vlucht
- Ruige dwergvleermuis
- Baltsend vanuit verblijf
- Laatvlieger
- Overvliegend
- Rosse vleermuis
- Overvliegend
- Plangebied
- OpenStreetMap

0 25 50 m

BIJLAGE 2 OVERZICHT WAARNEMINGEN

Datum	Tijd	Focus	Weer	Onderzoekers
16-4-'19	04:42 - 06:51 uur <i>Zon op 06:42 uur</i>	Zomerverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	9°C, onbewolkt, 2 Bft ZO, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
15-5-'19	21:20 - 23:30 uur <i>Zon onder 21:29 uur</i>	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	13°C, ½ bewolkt, 3 Bft NO, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
17-6-'19	22:04 - 00:22 <i>Zon onder 22:05 uur</i>	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	21°C, onbewolkt, 1 Bft NW, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
22-8-'19	22:54 - 01:07 uur <i>Zon onder 20:51 uur</i>	Paar- en winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	14°C onbewolkt 1 Bft ZW, droog	L.J. van der Steeg E. van Doorn
13-9-'19	21:04 - 23:04 uur <i>Zon onder 20:01 uur</i>	Paar- en winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden	14°C, onbewolkt, 1 Bft NW, droog	E. van Doorn K. Vink

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Informatie
2019-04-16	05:08:00	Gewone Dwergvleermuis	2	Passerend	
2019-04-16	05:12:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Verplaatsend	noordoost/zuidwest
2019-04-16	05:45:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-04-16	06:04:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Overvliegend	
2019-04-16	05:00:00	Egel	1	Foeragerend	
2019-04-16	05:19:00	Egel	1	Foeragerend	Kleine egel
2019-04-16	05:30:00	Egel	1	Foeragerend	
Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Informatie
2019-05-15	22:20:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Roepend	Gedurende de hele avond steeds een kort rondje langs gevel en boom, driftig roepend de hele tijd, dan steeds weer even weg in onbekende richting
2019-05-15	21:40:00	Torenavalk	1	Op nest	vrouw op nest, man in de buurt
2019-05-15	22:14:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-05-15	22:35:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Overvliegend	Geen idee welke kant op
2019-05-15	23:01:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Informatie
2019-06-17	23:23:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Verplaatsend naar zuid	
2019-06-18	00:08:00	Ruige Dwergvleermuis	2	Territoriumgedrag	vlogen achter elkaar aan
2019-06-18	00:08:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-06-17	22:57:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Uitvliegend	Vloog uit de gevel, plaats onbekend, maar in ieder geval vlak over mijn hoofd, had bijna geen sonar
2019-06-17	23:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Passerend	
2019-06-17	23:52:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Passerend	
2019-06-17	23:55:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-06-17	23:56:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Informatie
2019-06-18	00:02:00	Ruige Dwergvleermuis	2	Territoriumgedrag	beide roepend en zwermend tussen huizen 1 en 3
2019-06-18	00:08:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-06-18	00:09:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-06-18	00:13:00	Gewone Dwergvleermuis	2	Parend	zwermend, zittend, zonder sonar, paring op muur!!!!
2019-06-18	00:22:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Zwermend	passerend maar ook even aantikken nr 32
Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Informatie
2019-08-22	23:01:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Roepend	baltsend (kan weer niet aanklikken) vaak vliegend, even roepend en weer stil, ene keer in pand, maar ook bij nieuwbouw en woningen
2019-08-22	23:11:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Overvliegend	passerend, kan weer niet selecteren
2019-08-22	23:15:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	om huis
2019-08-22	23:19:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Overvliegend	
2019-08-22	23:22:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Roepend	rondvliegend, ook een 2e vleer erbij en sociaal roepend
2019-08-22	23:23:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Foeragerend	2e vleer erbij en sociale roepjes terug
2019-08-22	23:31:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	onder pannen vandaan
2019-08-22	23:33:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	achtertuinen
2019-08-22	23:33:00	Rosse Vleermuis	1	Overvliegend	passerend, richting onbekend
2019-08-22	23:41:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	2 tegelijk, lekker roepend
2019-08-22	23:42:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	lekker roepend
2019-08-22	23:43:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Aanwezig	een derde vliegend, ook samen met 1 van de roepende
2019-08-22	23:46:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	rond huizen
2019-08-22	23:53:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	plangebied!
2019-08-23	00:24:00	Ruige Dwergvleermuis	2	Zwermend	roepend, vanuit verblijf eerst, daarna 2 samen vliegen en aantikkend
2019-08-23	00:25:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	2e man uit linkerkant gevel
2019-08-23	00:30:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	
2019-08-23	00:33:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	mooie steen weg in nok
2019-08-23	00:35:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-08-23	00:38:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	grote rondjes en samen met een andere
2019-08-23	00:41:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Roepend	grote rondjes
2019-08-23	00:46:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Foeragerend	
2019-08-23	00:47:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Roepend	
2019-08-23	00:50:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-08-23	00:52:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	
2019-08-23	00:52:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Roepend	
2019-08-23	00:56:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Roepend	langs zij en voorgevel en een partner gevonden, samen vliegend
2019-08-23	01:01:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Roepend	nr 2 concurrent met de vorige
2019-08-23	01:06:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Roepend	roepend terwijl andere ook nog riep vanuit verblijf. beetje beef met elkaar, andere naar buiten, samen vliegen

Datum	Tijd	Soortnaam	Aantal	Activiteit	Informatie
2019-09-13	21:35:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	vloog langs de gevel op en neer, soms even weg, was niet sterk gebonden aan plangebied. er was geen ruige dwerg meer, maar wel nog wat poep langs de regenpijp
2019-09-13	21:40:00	Laatvlieger	1	Overvliegend	richting helaas onbekend
2019-09-13	21:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-09-13	21:55:00	Rosse Vleermuis	1	Overvliegend	zat heel hoog of ver, hoorde het heel zacht op de batdetector
2019-09-13	21:56:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-09-13	22:05:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-09-13	22:12:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-09-13	22:15:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	is nummer twee, want ik hoorde ze beide
2019-09-13	22:28:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-09-13	22:34:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	
2019-09-13	22:39:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	
2019-09-13	22:39:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	
2019-09-13	22:42:00	Ruige Dwergvleermuis	1	Baltsend - vanuit verblijf	
2019-09-13	22:44:00	Gewone Dwergvleermuis	1	Baltsend	

